

ประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการ
ป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด*

Efficiency of the Budget Proposal Process for the Integrated Plan
on Drug Prevention Suppression and Resolution

วิริยะ หมัดอาสิน**

Wiriya Madasin

6614832053@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายในแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนศึกษาความสอดคล้องของคำของบประมาณกับบทบาทและภารกิจของหน่วยงานให้เป็นไปตามกรอบแผนงานบูรณาการ รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการจัดทำคำของบประมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการคือ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 16 สรุปได้ว่า ต้องมีหน่วยรับประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปไม่อยู่ในกระทรวงเดียวกันร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ และต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และมาตรา 31 สรุปได้ว่า ให้มีการจัดทำแผนงานบูรณาการซึ่งประกอบด้วย การกำหนดตัวชี้วัดร่วมระหว่างหน่วยงาน/กระทรวงที่มีเป้าหมายตัวชี้วัดร่วมกัน (Joint KPI) มีวัตถุประสงค์และงบประมาณรายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการ มีระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ ทั้งนี้ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่า การจัดทำคำของบประมาณแผนงานบูรณาการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากหน่วยบูรณาการยึดภารกิจเดิม ๆ ขาดการบูรณาการและระบบข้อมูลสนับสนุนที่ชัดเจน การตั้งคำของบประมาณยังไม่เชื่อมโยงกับเป้าหมายร่วมและสถานการณ์จริงตามบริบทในพื้นที่ ถึงแม้จะมีความพยายามบูรณาการ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูล การประสานงาน และที่สำคัญขาดความเข้าใจในกรอบแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างแท้จริง ปัญหาเหล่านี้จะส่งผลให้การจัดทำคำของบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ยาเสพติด; ประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณ; แผนงานบูรณาการ

Keywords : Narcotics; Efficiency of Budget Proposal Preparation; Integrated Program

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

** นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

ด้วยสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะยาบ้าและไอซ์ และมีแนวโน้มการแพร่ระบาดไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดผู้ป่วยจิตเวชจากการใช้ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในวงกว้างทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในภาพรวม

ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาซับซ้อนและเชื่อมโยงกับหลายมิติ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง และสาธารณสุข โดยมีปัจจัยแวดล้อมและเงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่หลากหลาย เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม สภาพแวดล้อมในครอบครัว และความเปราะบางของชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง การดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้โดยการทำงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการที่ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง ทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล โดยเฉพาะการกำหนดเป้าหมายร่วม ตัวชี้วัดร่วม และการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ในฐานะเจ้าภาพแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดผลสัมฤทธิ์ เป้าหมาย แนวทาง และตัวชี้วัดร่วมตามแผนงานบูรณาการ และประสานหน่วยรับงบประมาณทั้ง 8 กระทรวง 26 หน่วยงาน และ 2 ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวงให้จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณที่ต้องใช้ในการดำเนินการตามความเหมาะสมและจำเป็น รวมถึงพิจารณาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณของหน่วยงานบูรณาการ ให้สอดคล้องตามเป้าหมาย แนวทาง และตัวชี้วัดร่วมตามแผนงานบูรณาการ

วิธีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 16 และมาตรา 31 ซึ่งได้บัญญัติไว้ โดยมีสาระสำคัญคือ การตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับแผนงานบูรณาการต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไป ซึ่งไม่อยู่ในกระทรวงเดียวกันร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ โดยให้มีการจัดทำแผนงานบูรณาการซึ่งประกอบด้วย การกำหนดตัวชี้วัดร่วมระหว่างหน่วยงาน/กระทรวงที่มีเป้าหมายร่วมกัน (Joint KPI) มีวัตถุประสงค์ และงบประมาณรายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการ มีระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ รวมทั้งภารกิจของหน่วยรับงบประมาณที่เป็นเจ้าภาพหลักและหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ประหยัด และลดความซ้ำซ้อน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำนักงาน ป.ป.ส. ได้กำหนดแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการป้องกันยาเสพติด 2) โครงการปราบปรามยาเสพติด และ 3) โครงการแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด

ด้วยเหตุนี้ ผู้ทำงานวิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณรายจ่าย แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยศึกษาเกี่ยวกับความสอดคล้องของการตั้งคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ของหน่วยรับงบประมาณที่เป็นเจ้าภาพหลักและหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามภารกิจ/บทบาท ของหน่วยงาน ประมวลกฎหมายยาเสพติด และเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) รวมถึงการกำหนดกรอบ แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ของสำนักงาน ป.ป.ส. (หน่วยเจ้าภาพหลัก) เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้อง (หน่วยบูรณาการ) ได้จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการดำเนินการวิจัย ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้างหรือสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structure interview or Formal)

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการจัดทำแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผ่านการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล จำนวน 7 รายดังนี้
 - ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 คือ ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ รักษาการ ในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ สำนักยุทธศาสตร์
 - ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 คือ ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักยุทธศาสตร์
 - ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 คือ ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และอำนาจการ สำนักพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 คือ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ส่วนติดตามประเมินผล สำนักยุทธศาสตร์
 - ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 คือ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ส่วนประสาน การบำบัดและฟื้นฟูสภาพทางสังคม สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6 คือ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ส่วนยุทธศาสตร์ และอำนาจการ สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7 คือ นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ ส่วนยุทธศาสตร์และอำนาจการ สำนักปราบปรามยาเสพติด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal interview) โดยลักษณะการสัมภาษณ์ มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวใช้คำถามเดียวกัน (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2567, หน้า 62) เป็นการ สัมภาษณ์รายบุคคล ก่อนการสัมภาษณ์ได้ทำการนัดหมายวันสัมภาษณ์ โดยได้แจ้งล่วงหน้าให้ทราบก่อน ในการสัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยจะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดและบันทึกเสียง ก่อนทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยการรวบรวมเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 เอกสารทางราชการที่เป็นเอกสารที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี คำสั่ง ประกาศ หนังสือเวียน เป็นต้น

1.2 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ เช่น แนวทางการจัดทำ งบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณนั้น ๆ ตามที่สำนักงานงบประมาณกำหนด เป็นต้น

2. วิธีการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ตามกรอบของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เท่านั้น และจดบันทึกข้อมูล และบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 7 คน ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาแยกประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. เมื่อแยกประเด็นเรียบร้อยแล้ว จะนำประเด็นที่ได้ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างไปเปรียบเทียบกันภายใน กลุ่มตัวอย่าง และสรุปประเด็นการสัมภาษณ์

3. เมื่อได้สรุปประเด็นการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว จะนำประเด็นที่ได้มาเปรียบเทียบกับเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างของข้อมูลก่อนนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์เพื่อสรุปผล

4. นำข้อมูลที่ได้อาจจากการเปรียบเทียบกับเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วมาเพื่อสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด และจัดทำข้อเสนอแนะ โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนา

ผลการวิจัย

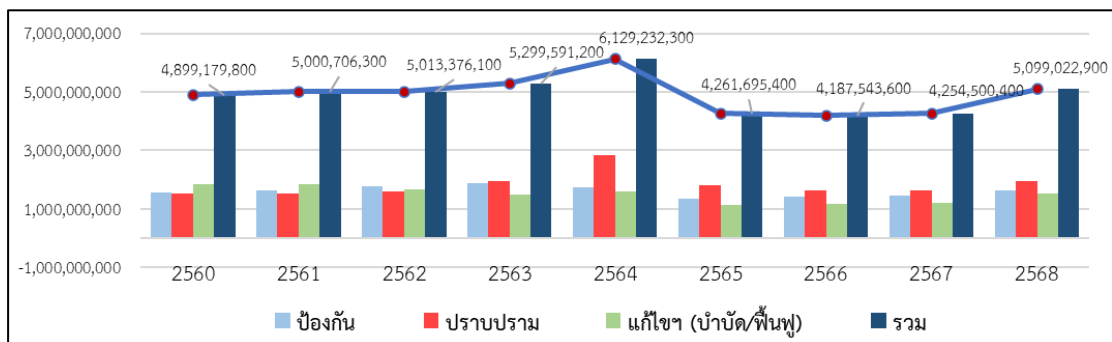
จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการ ป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด พบว่า ผลการวิจัยได้จากการผสมผสานระหว่าง การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและข้อมูลการสัมภาษณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่ครอบคลุมในประเด็น ที่ศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสารได้ช่วยให้สามารถสังเคราะห์ข้อมูลเชิงข้อกฎหมาย หลักการสำคัญในการ จัดทำคำของบประมาณ และข้อกำหนดเชิงระบบ ในขณะที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้เสริมสร้างมุมมองเชิง ปฏิบัติจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดเชิงนโยบายกับการดำเนินการ ในระดับปฏิบัติได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การผสมผสานระหว่างแหล่งข้อมูลทั้งสองยังช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ และความลึกของข้อมูล ทำให้สามารถวิเคราะห์และสรุปผลได้อย่างรอบด้านและมีความสอดคล้องกับบริบทจริง

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 การจัดทำงบประมาณด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดประสบปัญหาความซ้ำซ้อนและขาดเอกภาพ เนื่องจากแต่ละหน่วยงาน (มหาดไทย, ตำรวจ, สาธารณสุข) ต่างของบประมาณตามภารกิจของตนเอง โดยมีสำนักงาน ป.ป.ส. ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เท่านั้น และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนมาใช้งบประมาณแบบบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้การใช้งบประมาณมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน และสนองต่อนโยบายชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นความชัดเจนของเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ และกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก เพื่อให้การจัดทำงบประมาณมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการ คือ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 16 และ 31 โดยมีสาระสำคัญคือ การตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับแผนงานบูรณาการต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไป ซึ่งไม่อยู่ในกระทรวงเดียวกันร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ โดยให้มีการจัดทำแผนงานบูรณาการซึ่งประกอบด้วย การกำหนดตัวชี้วัดร่วมระหว่างหน่วยงาน/กระทรวงที่มีเป้าหมายร่วมกัน (Joint KPI) มีวัตถุประสงค์และงบประมาณรายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการ มีระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ รวมทั้งภารกิจของหน่วยรับงบประมาณที่เป็นเจ้าภาพหลักและหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ประหยัด และลดความซ้ำซ้อน

สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลัก ได้ปรับกรอบยุทธศาสตร์และเป้าหมายให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติดและแผนระดับชาติ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเด็ดขาดและครบวงจร ร่วมกับหน่วยงานบูรณาการทั้ง 8 กระทรวง และ 2 ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง (รวม 28 หน่วยงาน) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การตัดต้นตอการผลิตและจำหน่าย การปราบปรามยึดทรัพย์ การบำบัดรักษาฟื้นฟู ไปจนถึงการคืนคนคุณภาพสู่สังคม โดยงบประมาณแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้รับการจัดสรรตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2568 พบว่า หลังการประกาศใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 งบประมาณแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดมีแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจน (ตามรูปที่ 1) ประมวลกฎหมายฉบับนี้เป็นการเป็นการยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและรวมการแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเพื่อให้มีกรอบกฎหมายเดียวที่ครอบคลุมและชัดเจน และมีแนวทางการแบ่งกลุ่มผู้ที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อนำไปสู่การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างตรงจุดและเหมาะสม โดยประมวลกฎหมายยาเสพติดได้มุ่งเน้น “ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย” มากกว่าที่จะมองว่าเป็นผู้กระทำผิด

รูปที่ 1 : กราฟเปรียบเทียบค่าของงบประมาณและงบประมาที่ได้รับการจัดสรรตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2561 (ที่มา : ส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ส.)

ทั้งนี้ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่า การบูรณาการยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง แม้หน่วยบูรณาการจะมีการวางนโยบายร่วมกัน แต่ในระดับปฏิบัติงานยังคงแยกส่วน ทำให้คำของบประมาณไม่สะท้อนภาพรวมของแผนงานบูรณาการ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันคือ เสนอให้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ จุดเน้น และเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ให้ชัดเจน และจัดสรรคำของบประมาณให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด (KPI) เพื่อวัดผลลัพธ์ที่แท้จริงในเชิงผลสัมฤทธิ์ (Outcome และ Impact) ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยเอกสาร โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำคำของบประมาณ ได้แก่ 1) ต้องมีการชี้แจงกรอบแผนงานบูรณาการป้องกัน ประปราม และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และให้การสนับสนุนข้อมูลร่วมกับหน่วยงานทุกปี เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน 2) ต้องเชื่อมโยงคำของบประมาณกับผลลัพธ์ในพื้นที่จริง และ 3) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เช่น ทหาร ตำรวจ ปกครอง สาธารณสุข หน่วยงานการศึกษา และท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความสอดคล้องของการตั้งคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการฯ ของหน่วยรับงบประมาณให้เป็นไปตามภารกิจ/บทบาทของหน่วยงาน และกรอบแผนงานบูรณาการฯ พบว่า แม้หน่วยงานบูรณาการจะจัดทำคำของบประมาณตามบทบาทหน้าที่ของตน แต่ยังคงความสอดคล้องในเชิงยุทธศาสตร์ภาพรวมของแผนงานบูรณาการป้องกัน ประปราม และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้ประสิทธิภาพโดยรวมต่ำกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ การตั้งคำของบประมาณยังไม่สอดคล้องกับกรอบแผนงานบูรณาการ โดยบางหน่วยงานตั้งคำขอเพื่อดำเนินงานในลักษณะงานประจำ (Routine) เช่น การตั้งคำของบประมาณการฝึกอบรม ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของแผนงานบูรณาการที่เน้นผลสัมฤทธิ์ร่วม และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน โดยมีประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ 1) ขาดการเชื่อมโยงระหว่าง คำของบประมาณกับเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ของแผน เช่น การแก้ปัญหากลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเปราะบาง เด็กเร่ร่อน เด็กนอกระบบการศึกษา (Dropout) ที่ต้องอาศัยหลายหน่วยงานร่วมกัน 2) ความไม่สอดคล้องในระดับพื้นที่ โดยบางหน่วยงานมีคำของบประมาณที่ไม่เชื่อมโยงกับข้อมูลจริงในพื้นที่ เช่น ไม่มีฐานข้อมูลเด็กเร่ร่อนหรือไม่ได้ประสานกับหน่วยงานภาคสนามที่เกี่ยวข้อง ทำให้การตั้งคำของบประมาณจากข้อมูลสมมุติฐาน ส่วนกลางมากกว่าสภาพความเป็นจริง และ 3) ปัจจัยเชิงระบบและข้อจำกัดที่ทำให้เกิดความไม่สอดคล้อง เช่น การจัดทำคำของบประมาณยังอ้างอิงแนวปฏิบัติราชการแบบดั้งเดิมที่แยกตามภารกิจ (functional) มากกว่าตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ ยังไม่มีเวทีหารือร่วมเชิงลึกระหว่างเจ้าภาพแผนงานส่วนกลาง (สำนักงาน ป.ป.ส.) กับหน่วยรับงบประมาณอื่น ๆ เพื่อออกแบบเป้าหมายร่วมหรือวิเคราะห์ปัญหาอย่างครบถ้วน หน่วยงานบางแห่งยังไม่มีหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ หรือขาดข้อมูลวิเคราะห์เฉพาะพื้นที่ ทำให้คำของบประมาณไม่สะท้อนความจำเป็นจริง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำคำของประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกัน ประปราม และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า พบว่า การศึกษาวิจัยพบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญดังนี้

1. หน่วยงานไม่มีข้อมูลพื้นที่เฉพาะ หรือข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัจจุบันและน่าเชื่อถือ เช่น เด็กนอกระบบการศึกษา (Dropout) ผู้ติดยาเสพติด ผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เป็นต้น
2. ไม่มีระบบฐานข้อมูลกลางร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ทำให้แต่ละหน่วยงานแบบแยกส่วน ส่งผลให้การตั้งงบประมาณไม่แม่นยำ

3. หลายหน่วยงานขาดความเข้าใจในกรอบแผนงานบูรณาการ ซึ่งมีความเข้าใจคำว่า "บูรณาการ" เพียงในนาม ไม่ใช่ในทางปฏิบัติ
4. คำของงบประมาณมักสะท้อนเฉพาะภารกิจประจำ ไม่ได้ตอบโจทย์เป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ที่สำนักงาน ป.ป.ส. กำหนดไว้
5. บุคลากรผู้จัดทำคำของงบประมาณในบางหน่วยงาน ไม่มีความชำนาญในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์
6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่ต่อเนื่อง ไม่มีเวทีหารือร่วม หรือระบบการประชุมสื่อสารแนวทางที่ชัดเจนระหว่างหน่วยเจ้าภาพ (สำนักงาน ป.ป.ส.) กับหน่วยรับงบประมาณอื่น การวางแผนมักเป็นแบบ "Top-down" มากกว่าการมีส่วนร่วมจากระดับปฏิบัติหรือพื้นที่
7. โครงสร้างงบประมาณไม่เอื้อต่อความยืดหยุ่น การตั้งงบประมาณแยกโครงการรายหน่วยทำให้ขาดการบูรณาการข้ามหน่วยงาน/กระทรวง และบางงบประมาณที่มีความยืดหยุ่นต่ำ หรือมีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ ทำให้ไม่สามารถใช้สนับสนุนกิจกรรมในพื้นที่ได้ทันที

ข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำคำของงบประมาณ ได้แก่

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลร่วม โดยควรจัดทำ "Data Dashboard กลาง" ที่ให้ทุกหน่วยเข้าถึงข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่เสี่ยง/ดัชนีชี้วัดร่วม และเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2. จัดอบรมและสร้างความเข้าใจเรื่อง "บูรณาการ" อย่างแท้จริง สร้างความเข้าใจในกรอบยุทธศาสตร์ จุดเน้น เป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำคำของงบประมาณ และส่งเสริมให้ทุกหน่วยเห็นความสำคัญของการทำงานเชื่อมโยงกัน (Value Chain)
3. พัฒนารูปแบบการประชุมร่วมประจำปี โดยให้สำนักงาน ป.ป.ส. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ร่วมกับหน่วยรับงบประมาณล่วงหน้า ก่อนวางแผนเสนอคำของงบประมาณ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกัน
4. ปรับกระบวนการงบประมาณให้ตอบสนองปัญหาตามบริบทของแต่ละพื้นที่ (Tailor-made) โดยเปิดช่องให้หน่วยงานระดับพื้นที่ร่วมกำหนดปัญหาและโครงการที่จะเสนอ โดยใช้แนวทางการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาตามบริบทของแต่ละพื้นที่เป็น (Area-based budgeting) เพื่อลดช่องว่างระหว่างแผนส่วนกลางกับสภาพปัญหาความเป็นจริง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการจัดทำคำของงบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด มีประเด็นในการนำมาอภิปรายดังนี้

ประสิทธิภาพในการจัดทำคำของงบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการฯ พบว่า 1) แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดถูกออกแบบมาให้เป็นกลไกเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แต่ในการปฏิบัติจริงยังคงพบปัญหาการดำเนินงานที่เป็นลักษณะแยกส่วน ส่งผลให้การจัดทำคำของงบประมาณไม่สามารถสะท้อนความเป็นเอกภาพของแผนงานโดยรวมได้อย่างแท้จริง และยังไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายและสถานการณ์ยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ความจำเป็นในการมีกรอบยุทธศาสตร์ จุดเน้น และเป้าหมายตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยเฉพาะเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI)

ที่สามารถเชื่อมโยงกับการจัดสรรงบประมาณและวัดผลในเชิงผลสัมฤทธิ์ (Outcome และ Impact) ได้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณสามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเสียดุลในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม และ 3) ความจำเป็นในการมีระบบฐานข้อมูลกลางสนับสนุน และกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เช่น ตำรวจ กรมการปกครอง สาธารณสุข ศึกษาธิการ และท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและบูรณาการมาตรการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการยังต้องได้รับการปรับปรุงในหลายด้าน ทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ และการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการบูรณาการได้อย่างแท้จริง ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ชัดเจนและยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดุล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐพงศ์ บุญเหลือ (2567, หน้า 9) ได้อธิบายโดยสรุปว่าการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์เป็นการแก้ไขข้อจำกัดของการบริหารจัดการแบบเดิม โดยการบูรณาการงานและหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการ กำหนดทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน การทำเช่นนี้จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการงบประมาณ และสอดคล้องกับแนวคิด Peter Drucker (อ้างถึงใน จุฑามณี เสาศร, 2566, หน้า 38) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการใช้คนน้อยกว่างาน แต่สามารถทำงานให้สำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการบรรลุความสำเร็จในรูปแบบของภารกิจ เป้าหมาย นโยบาย หรือวัตถุประสงค์ก็แล้วแต่ โดยสอดคล้องกับปัญหาที่พบว่า หน่วยงานยังทำงานแบบแยกส่วน ทำให้ทรัพยากรด้านงบประมาณด้านบุคลากร ไม่ถูกใช้ร่วมกันอย่างคุ้มค่า ซึ่งขัดกับแนวทางที่ควรจะเป็นในแผนงานแบบบูรณาการ

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย เทพปัญญา (2564, หน้า 106 - 107) มีความสอดคล้องกับข้อเสนอเกี่ยวกับ โดยพรชัยชี้ว่า ประสิทธิภาพการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการ โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่า แม้แผนงานจะถูกออกแบบให้เป็นกลไกเชิงบูรณาการ แต่ในการปฏิบัติกลับพบว่า หน่วยงานยังทำงานแบบแยกส่วน ไม่สามารถบูรณาการได้อย่างแท้จริง และขาดกรอบยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ที่ชัดเจน ซึ่งพรชัยชี้ว่าเป็นผลจากโครงสร้างการทำงานแบบสั่งการจากบนลงล่าง และการขาดการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ ส่งผลให้การวางแผนงบประมาณขาดความยืดหยุ่นและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง

2. ความสอดคล้องของการตั้งค่าของงบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการฯ ของหน่วยรับงบประมาณให้เป็นไปตามภารกิจ/บทบาทของหน่วยงาน และกรอบแผนงานบูรณาการฯ มีประเด็นในการนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ความสอดคล้องเชิงภารกิจ แต่ขาดความเชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์ ถึงแม้ว่าค่าของงบประมาณส่วนใหญ่จะสะท้อนบทบาทและภารกิจหลักของหน่วยรับงบประมาณ แต่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดทำค่าของงบประมาณยังไม่สอดคล้องกับภาพรวมเชิงยุทธศาสตร์ของแผนงานบูรณาการฯ อย่างแท้จริง โดยในแผนงานด้านการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาเสียดุลที่มีลักษณะปัญหาซับซ้อนและต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน หากการตั้งค่าของงบประมาณยังยึดเฉพาะ “บทบาทภายใน” โดยไม่คำนึงถึงผลลัพธ์รวม ก็จะส่งผลให้แผนงานบูรณาการฯ ขาดประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Frederick W. Taylor (อ้างถึงใน เดช อุณหะจิรังรักษ์, 2567, หน้า 2 - 3) ได้อธิบายไว้ว่า หลักการสำคัญ คือ การแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งแผนงานบูรณาการฯ มีการดำเนินงาน 3 ด้าน แต่ละด้านจะมีหน่วยงานที่มีภารกิจ/บทบาทเฉพาะด้าน เช่น ด้านการปราบปรามก็จะมีหน่วยงานทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครอง ด้านการป้องกันมีหน่วยงานการศึกษา

และด้านการบำบัดรักษามีหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข และมีตัวชี้วัดในการกำกับผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายไตรมาส โดยไตรมาสที่ 1 ต้องเบิกจ่ายให้ได้ร้อยละ 27 ไตรมาสที่ 2 ร้อยละ 53 ไตรมาสที่ 3 ร้อยละ 75 และไตรมาสที่ 4 ร้อยละ 94 เพื่อวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ (Time-Motion Study) โดยแนวคิดของ Taylor นั้น จะเป็นการค้นหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด (One Best Way) ซึ่งสอดคล้องกับแผนงานบูรณาการฯ ที่ว่าการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยต้องออกแบบให้ดีที่สุดเพื่อบรรลุผลเชิงยุทธศาสตร์ ไม่ใช่แค่สะท้อนบทบาทของหน่วยงานแต่ละหน่วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามณี เกษตร (2566, หน้า 43) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารงบประมาณของกรมพินิจ พบว่าการวางแผนเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ แต่ขาดการทบทวนเป้าหมาย ขาดข้อมูลเชิงพื้นที่ และขาดกลไกสนับสนุน ทำให้ไม่สามารถตอบเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ได้จริง

2.2 การเบี่ยงเบนสู่ลักษณะงานประจำ มีการตั้งคำถามของจำนวนหนึ่งที่เน้นการดำเนินงานในลักษณะ “งานประจำ” หรือ Routine ซึ่งขัดกับหลักการของแผนงานบูรณาการที่ควรเน้นการสร้างผลสัมฤทธิ์ร่วมและการแก้ไขปัญหาข้ามมิติ หน่วยงานบางแห่งยังคงมองแผนบูรณาการเป็นเพียงแหล่งสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม มากกว่าการเป็นเวทีความร่วมมือเพื่อสร้างผลลัพธ์ร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการระบบราชการ (2549, หน้า 2 - 5) โดยได้ระบุว่า การบริหารแบบบูรณาการต้องเปลี่ยนจากการทำงานแบบ “แยกส่วนตามภารกิจ (Functional)” ซึ่งเน้นงานประจำของแต่ละหน่วยมาเป็นการทำงานแบบ “ข้ามหน่วยงาน เพื่อสร้างผลลัพธ์ตามยุทธศาสตร์ร่วมกัน” ซึ่งประเด็นนี้เป็นข้อเสียของระบบราชการแบบเดิมที่เน้น “Routine” มากกว่าความร่วมมือเพื่อผลลัพธ์ร่วม และย้ำว่าแผนบูรณาการไม่ควรเป็น “กลไกงบเพิ่มเติม” แต่ต้องเป็นเครื่องมือจัดการความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนประเด็นสำคัญระดับชาติ

2.3 ขาดการเชื่อมโยงกับเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ในการตั้งคำถามของงบประมาณยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ของแผน เช่น การลดปัญหากลุ่มเปราะบางในพื้นที่ หรือการบูรณาการข้อมูลเพื่อจัดการกับปัญหาเสียด้อยอย่างเป็นระบบ ทำให้การติดตามผลและประเมินผลในภาพรวมของแผนงานเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้ สะท้อนถึงความจำเป็นในการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ที่ชัดเจนในการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Peter Drucker (อ้างถึงใน จุฑามณี เกษตร, 2566, หน้า 38) ได้อธิบายว่า ประสิทธิภาพคือการใช้ทรัพยากรให้เกิดผลงานสูงสุดโดยประหยัดและตรงเป้าหมาย กล่าวคือ การตั้งคำถามของงบประมาณแผนงานบูรณาการฯ ต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน ไม่ใช่เพียงกิจกรรมที่แยกส่วน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการระบบราชการ (2549, หน้า 2 - 5) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารราชการแบบบูรณาการ “ต้องมีเป้าหมายร่วมตัวชี้วัดร่วม” และหน่วยงานต้องร่วมกันใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยลดความซ้ำซ้อน

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยภรณ์ ภูณลาด และคณะ (2568, หน้า 22) ซึ่งได้กล่าวถึงความจำเป็นของกระบวนการเตรียมความพร้อมและความมีส่วนร่วมในทุกระดับ เพื่อให้การจัดทำงบประมาณบูรณาการตอบสนองต่อเป้าหมายของประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในบริบทระดับพื้นที่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามณี เกษตร (2566, หน้า 43) โดยพบว่าการบริหารงบประมาณขาดความเชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์และขาดการทบทวนเป้าหมายและตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง จึงไม่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ที่แท้จริงของแผนงานได้ ขาดระบบประเมินผลและกลไกสนับสนุนที่ครอบคลุม

2.4 ความไม่เชื่อมโยงกับข้อมูลจริงในพื้นที่ ความไม่สอดคล้องของคำของบประมาณกับสถานการณ์จริงในพื้นที่ โดยหน่วยงานบางแห่งไม่มีข้อมูลเฉพาะพื้นที่ เช่น เด็กเร่ร่อน หรือกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเปราะบาง และไม่ประสานกับหน่วยภาคสนามที่เกี่ยวข้อง ทำให้คำของบประมาณอ้างอิงจาก “สมมุติฐานส่วนกลาง” มากกว่าข้อเท็จจริง ส่งผลให้ทรัพยากรถูกใช้โดยไม่ตรงจุด หรือไม่เกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารราชการแบบบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการระบาราชการ (2549, หน้า 2 - 5) ได้ระบุว่า “การบริหารราชการแบบบูรณาการ” ต้องทำงานร่วมกันโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน เน้นการบรรลุเป้าหมายร่วมภายใต้ยุทธศาสตร์เดียวกัน และเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกลางและพื้นที่ และหากไม่มีการประสานกับภาคสนามหรือตามพื้นที่จริง จะเกิดปัญหาไม่สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนโดยหน่วยงานเดียวได้

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยภรณ์ ภูณลาด และคณะ (2568, หน้า 32) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่า รพ.สต. ดังกล่าวขาดข้อมูลที่จำเป็นและไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ท้องถิ่น และไม่มีระบบประสานงานที่ชัดเจน ส่งผลให้การจัดทำงบประมาณไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในพื้นที่ และขาดความมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคสนาม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามณี เงามศร (2566, หน้า 43) ซึ่งพบว่า “ข้อมูลที่ใช้ไม่สะท้อนความเป็นจริงในระดับพื้นที่” ทำให้การใช้งบประมาณเน้นแต่ภารกิจประจำ ขาดความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และสถานการณ์จริง

2.5 ข้อจำกัดในเชิงระบบและวัฒนธรรมราชการ ระบบราชการแบบเดิมที่เน้นการจัดทำงบประมาณตามภารกิจเฉพาะของหน่วยงาน และขาดเวทีหารือร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพ (สำนักงาน ป.ป.ส.) ส่งผลให้การกำหนดเป้าหมายและการวิเคราะห์ปัญหาไม่ครอบคลุม ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือบทเรียนจากพื้นที่ ทำให้คำของบประมาณสะท้อนเพียงบางมิติของปัญหา และไม่สามารถตอบโจทย์ของการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างบูรณาการได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561, หน้า 27) อธิบายว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงความสามารถในการบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรที่ดี การใช้วิธีการ (Mean) ให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่สิ้นเปลืองน้อยที่สุด เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่า โดยมี เป้าหมาย (Goal) คือ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) การที่งบประมาณสะท้อนเพียงบางมิติของปัญหาและไม่สามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างบูรณาการได้นั้น แสดงให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อบรรลุเป้าหมาย ซึ่งก็คือประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561, หน้า 1) ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณฝ่ายบริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยพบว่ามี ปัญหาด้านองค์กร คือ หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำคำของบประมาณของตนเองโดยไม่พิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายรวมและแผนงาน/โครงการ เกิดความซ้ำซ้อนเนื่องจากไม่ได้พิจารณากลั่นกรองร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการที่หน่วยรับงบประมาณจัดทำงบประมาณตามภารกิจเฉพาะของตนเองโดยขาดการหารือร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพ ทำให้เป้าหมายและการวิเคราะห์ปัญหาไม่ครอบคลุมและเกิดความซ้ำซ้อน

3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด มีประเด็นในการนำมาอภิปราย ดังนี้

3.1 ข้อจำกัดด้านข้อมูล ปัญหาสำคัญที่สะท้อนจากภาคสนาม คือ การขาดข้อมูลพื้นที่เฉพาะ และข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัจจุบันและเชื่อถือได้ เช่น เด็กนอกระบบ ผู้ติดยา หรือกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเปราะบาง ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณให้ตรงจุด การไม่มีข้อมูลเหล่านี้ ทำให้การตั้งคำของบประมาณกลายเป็นเพียงการดำเนินงานตาม “ภารกิจประจำ” ไม่สามารถตอบสนองต่อ “สภาพปัญหาที่แท้จริง” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2541 (อ้างถึงใน จุฑามณี เจริญ, 2566, หน้า 38) ระบุว่า ประสิทธิภาพหมายถึงการทำงานที่ประหยัด ได้ผลงานรวดเร็ว มีคุณภาพ คำนึงกับการใช้ทรัพยากร เมื่อขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทำให้การจัดสรรทรัพยากร (งบประมาณ) ไม่ตรงจุด ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการได้จริง และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของสายชล สุธุข, สุริยมิตร พุ่มโพธิ์งาม (2564, หน้า 61) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงสาธารณสุข พบว่าปัจจัยสำคัญคือ การรับรู้ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำคำของบประมาณ งานวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งการขาดข้อมูลที่ปัจจุบันและเชื่อถือได้โดยตรงกับปัญหาที่อภิปราย โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำคู่มือข้อมูลพื้นฐานและฐานข้อมูลรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปีสะท้อนถึงความจำเป็นของข้อมูลที่ต้องและเข้าถึงได้

3.2 ไม่มีระบบฐานข้อมูลกลาง การขาดฐานข้อมูลกลางร่วมระหว่างหน่วยบูรณาการ ทำให้การวางแผนและการจัดทำคำของบประมาณกระจัดกระจาย ขาดการเชื่อมโยง ทำให้การตั้งคำของบประมาณไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และนำไปสู่ความซ้ำซ้อนหรือตกหล่นของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการระบบราชการ (2549, หน้า 2 - 5) ได้สรุปว่า "การบริหารราชการแบบบูรณาการ" คือ การบริหารที่ทุกหน่วยงานทำงานแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก เป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้านภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยร่วมคิดร่วมกันทำงานและใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายของงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานเป็นหลัก ปัญหาการขาดฐานข้อมูลกลางทำให้การทำงานร่วมกันและการใช้ทรัพยากรร่วมกันเป็นไปได้ยาก ส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและอาจเกิดความซ้ำซ้อน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561, หน้า 1) ซึ่งได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณ โดยพบปัญหาด้านองค์กรที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำคำของบประมาณของตนเองโดยไม่พิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายรวมและแผนงาน/โครงการ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนเนื่องจากไม่ได้พิจารณากันกรองร่วมกัน การขาดฐานข้อมูลกลางร่วมกันส่งผลโดยตรงต่อปัญหาความซ้ำซ้อนและการขาดการกลั่นกรองร่วมกันนี้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสายชล สุธุข และคณะ (2564, หน้า 61) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงสาธารณสุข และมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำฐานข้อมูลรายละเอียดของมูลระดับรายการของงบประมาณรายจ่ายประจำปีผ่านการพิจารณา ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของระบบฐานข้อมูลที่ดีเพื่อรองรับการจัดทำงบประมาณ และยังมีส่วนวิจัยของ ปิยภรณ์ ภูณลาด และคณะ (2568, หน้า 32) ที่สอดคล้องกันอีก โดยได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ซึ่งพบว่าประสบปัญหาขาดระบบและกระบวนการในการประสานงานและการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการขาดระบบฐานข้อมูลกลางเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหานี้ และเสนอให้มีการจัดทำโครงสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการ รวมถึงการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้การจัดทำงบประมาณมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

3.3 ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด “บูรณาการ” แม้จะอยู่ภายใต้กรอบแผนงานบูรณาการ แต่หน่วยงานหลายแห่งยังเข้าใจคำว่า “บูรณาการ” แบบผิวเผิน กล่าวคือ ไม่สามารถนำไปสู่การดำเนินงานแบบเชื่อมโยงอย่างแท้จริง ส่งผลให้ค่าของงบประมาณยังคงสะท้อน “ภารกิจเฉพาะของหน่วยงาน” มากกว่าการตอบโจทย์ “เป้าหมายร่วม” หรือ KPI ระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการระบบราชการ (2549, หน้า 2 - 5) “การบริหารราชการแบบบูรณาการ” คือการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานโดยใช้ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน เพื่อให้เกิดความประหยัดและเพิ่มประสิทธิภาพ ปัญหาที่หน่วยงานเข้าใจคำว่า “บูรณาการ” แบบผิวเผินและยังคงเน้นภารกิจเฉพาะของตนเอง สอดคล้องกับที่ระบุวาระระบบราชการแบบเดิม (Functional Approach) เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละกรม ทำให้เกิดปัญหาเมื่อต้องทำงานที่เชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561, หน้า 1) ซึ่งพบปัญหาด้านองค์กรที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำค่าของงบประมาณของตนเองโดยไม่พิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายรวมและแผนงาน/โครงการ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ว่าหน่วยงานยังคงเน้น “ภารกิจเฉพาะของหน่วยงาน” แทนที่จะตอบโจทย์ “เป้าหมายร่วม” ของแผนงานบูรณาการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย เทพปัญญา (2564) พบว่าการวางแผนและการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงพื้นที่ยังคงประสบปัญหา โดยเฉพาะในแง่ของโครงสร้างการบริหารและกระบวนการทำงานที่ยังยึดหลักการสั่งการจากบนลงล่าง ทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีลักษณะการแยกส่วน และแต่ละหน่วยให้ความสำคัญกับพันธกิจของตนเองเป็นหลัก ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน ซึ่งตรงกับปัญหาความไม่เข้าใจแนวคิด “บูรณาการ” ที่แท้จริง และการเน้นภารกิจเฉพาะของหน่วยงาน

3.4 ขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ บุคลากรในบางหน่วยงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำค่าของงบประมาณ และขาดความชำนาญในการวางแผนงานให้สอดคล้องกับค่าของงบประมาณอย่างมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ทำให้ค่าของงบประมาณที่เสนอยังคงเป็นไปตามรูปแบบเดิม ๆ ไม่สามารถออกแบบโครงการที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์หรือปัญหาเฉพาะพื้นที่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเดช อุณหะจิรังรักษ์ (2567, หน้า 14) อธิบายว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มี 4 มิติ ได้แก่ ความรู้, ทักษะ, สุขภาพ, และทัศนคติ ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ของบุคลากรสอดคล้องโดยตรงกับมิติ “ด้านความรู้” และ “ด้านทักษะ” ซึ่งส่งผลให้บุคลากรไม่สามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพตามแนวคิดนี้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Nadler (อ้างถึงใน รัชนิดา รักกาญจน์ 2560, หน้า 56) อธิบายว่า การขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ของบุคลากร ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินการตามกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรของ Nadler ทั้งในด้านการฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Peter Drucker (อ้างถึงใน จุฑามณี เกาตร, 2566, หน้า 38) โดยเน้นประสิทธิภาพจากการใช้คนและทุนให้พอดีกับงาน โดยประสิทธิภาพจะสูงขึ้นเมื่อใช้ทรัพยากรน้อยลง ปัญหาที่บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ทำให้การใช้ทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Drucker อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ทา มั่งค้ำมี (2562) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนา

สมรรถนะบุคลากรของสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงาน ปปส. และพบว่ามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน เช่น ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ โดยมีกิจกรรมและกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ เช่น การฝึกอบรม การสอนงาน การมีระบบพี่เลี้ยง งานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดความรู้และทักษะ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย กระวานชัย (2562) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงซึ่งสะท้อนความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางเสริมสร้างศักยภาพ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการปลูกฝังคุณธรรม งานวิจัยนี้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะของบุคลากร

3.5 ปัญหาการประสานงานและการสื่อสาร การดำเนินการยังขาดเวทีหารือร่วมหรือการประชุมเพื่อสื่อสารแนวทางที่ชัดเจนระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยรับงบประมาณอื่น อีกทั้ง กระบวนการวางแผนมักดำเนินการแบบ Top-down โดยขาดการรับฟังจากหน่วยปฏิบัติหรือผู้มีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการระบอบราชการ (2549, หน้า 2 - 5) ซึ่งได้สรุปว่า ปัญหาการขาดการประสานงานและการสื่อสาร รวมถึงการวางแผนแบบ Top-down ขัดแย้งกับหลักการบริหารราชการแบบบูรณาการ ที่เน้นการทำงานร่วมกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการมีส่วนร่วมจากทุกส่วน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย เทพปัญญา (2564) ซึ่งการวางแผนและจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ยังคงมีปัญหาจากการบริหารแบบ Top-down ทำให้ขาดความยืดหยุ่นและไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ การดำเนินงานที่แยกส่วนยังนำไปสู่ความซ้ำซ้อนของแผนงานและงบประมาณ รวมถึงบุคลากรในพื้นที่ยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561, หน้า 1) ซึ่งพบปัญหาด้านองค์กร โดยหน่วยงานต่างๆ จัดทำค่าของงบประมาณของตนเองโดยไม่พิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายรวมและแผนงาน/โครงการเกิดความซ้ำซ้อนเนื่องจากไม่ได้พิจารณากันก่อนร่วมกันนอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านบุคลากรที่ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการขาดการประสานงานและการสื่อสาร

3.6 โครงสร้างงบประมาณไม่ยืดหยุ่น ระบบงบประมาณที่เน้นการแยกรายโครงการหรือรายหน่วยงาน ทำให้ขาดความยืดหยุ่นและไม่เอื้อต่อการดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่ บางกรณียังติดข้อจำกัดของกฎระเบียบ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความจำเป็นเฉพาะหน้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการระบอบราชการ (2549, หน้า 2 - 5) การบริหารราชการที่ต้องการให้ก้าวข้ามความเป็นระบบราชการ (beyond bureaucracy) ปัญหาเรื่องกฎระเบียบที่ไม่เอื้อต่อการตอบสนองความจำเป็นเฉพาะหน้าแสดงให้เห็นว่ายังไม่สามารถปรับระบบการบริหารจัดการให้ก้าวข้ามความเป็นระบบราชการที่เน้นความรวดเร็วและยืดหยุ่น เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561, หน้า 1) ซึ่งพบว่า ปัญหาด้านระบบงบประมาณ โดยเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบงบประมาณที่แท้จริง รวมถึงข้อจำกัดทางกฎหมายและระเบียบราชการที่ล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาโครงสร้างงบประมาณไม่ยืดหยุ่นและติดข้อจำกัดของกฎระเบียบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยภรณ์ ภูณลาด และคณะ (2568, หน้า 32) ซึ่งพบว่า รพ.สต. ประสบปัญหาการจัดทำงบประมาณหลายประการ เช่น ขาดข้อมูลที่จำเป็น ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ท้องถิ่น และขาดความเข้าใจในหลักเกณฑ์การจัดทำงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาข้อจำกัดด้านข้อมูลและกฎระเบียบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางให้สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะเจ้าภาพหลักและหน่วยงานบูรณาการทบทวนเพื่อปรับปรุงการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ทบทวนกรอบยุทธศาสตร์ จุดเน้น และเป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ที่ชัดเจนและวัดผลได้จริง ควรมีการทบทวนและกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ จุดเน้น และตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกับการจัดสรรงบประมาณและสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ (Outcome และ Impact) ในเชิงประจักษ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัด (KPI) ที่สะท้อนผลลัพธ์ระดับพื้นที่ เพื่อให้การจัดตั้งคำของบประมาณของหน่วยงานบูรณาการสามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. จัดตั้งและพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางแบบบูรณาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ควรมีการพัฒนาฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญ เช่น ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย (เด็กนอกระบบการศึกษา ผู้ติดยาเสพติด กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเปราะบาง) และข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การวางแผนและการจัดสรรงบประมาณเป็นไปด้วยดี มีข้อมูลรองรับที่ตรงจุดและลดความซ้ำซ้อน

3. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และการบูรณาการ ให้แก่บุคลากร ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การถ่ายทอดความรู้ และการสร้างความเข้าใจในแนวคิด "บูรณาการ" อย่างลึกซึ้ง เพื่อให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำคำของบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจ/บทบาทของหน่วยงาน เป้าหมายตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ของแผนงานบูรณาการฯ ได้อย่างแท้จริง รวมถึงพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการวางแผนโครงการที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์และปัญหาในพื้นที่

4. ปรับปรุงกลไกการประสานงานและการสื่อสารแบบสองทาง ควรจัดให้มีเวทีหารือร่วมและการประชุมเพื่อสื่อสารแนวทาง นโยบาย และถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยรับงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงกระบวนการวางแผนให้มีลักษณะที่สะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริงจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ (Bottom-up) ให้มากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้หน่วยปฏิบัติและผู้มีประสบการณ์ตรงในพื้นที่มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การจัดทำคำของบประมาณที่สะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริง

5. ทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างและกฎระเบียบงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นและเอื้อต่อการบูรณาการ ควรพิจารณาทบทวนโครงสร้างงบประมาณและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดข้อจำกัดในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และเพิ่มความยืดหยุ่นในการจัดสรรงบประมาณให้สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นเฉพาะหน้าและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ท่า มั่งค้ำมี. (2562). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑามณี เภาศรี. (2566). แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วารสารวิทยาการจัดการการบริหารสาธารณะและเอกชน, ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566), หน้า 38 - 48.
- ณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2567). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการคลังสาธารณะและงบประมาณแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- เดช อุณหะจิริงรักษ์. (2567). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการ PAD 7302 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- เดช อุณหะจิริงรักษ์. (2567). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการ PAD 6101 ขอบข่ายและแนวคิดเชิงทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- ปิยภรณ์ ภูณลาด และคณะ. (2568). กระบวนการเตรียมความพร้อมในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2568), หน้า 22 - 34.
- พรชัย เทพปัญญา. (2564). การพัฒนารูปแบบการวางแผนและจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงพื้นที่ กลุ่มจังหวัด จังหวัดและท้องถิ่น (Area) เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564), หน้า 106 - 130.
- พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561. (2561, พฤศจิกายน 11). ราชกิจจานุเบกษา, 135(92ก), หน้า 6 - 10.
- รัชนิดา รักกาญจน์. (2560). การพัฒนาบุคลากรตามกรอบสมรรถนะข้าราชการสายงานวิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2567). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการ PAD 6102 ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- สายชล สู้สุข และคณะ. (2564). ประสิทธิภาพของการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงสาธารณสุข. วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ปีที่ 36 ฉบับที่ 2 (เมษายน - กันยายน 2564), หน้า 48 - 62.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี: การบริหารราชการแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สุจิตรา ศรีลาฤทธิ์. (2561). การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณฝ่ายบริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรถัย กระวานชัย. (2562). การพัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง: กรณีศึกษากองจัดทำงบประมาณด้านสังคม 2 สำนักงบประมาณ. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.